II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 7ης Ιουλίου 1993

όσον αφορά ενίσχυση της ιταλικής κυβέρνησης υπέρ των επιχειρήσεων κατασκευής ειδών κεραμικής στο Λάτσιο

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(93/508/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε, σύμφωνα με το άρθρο 93 της συνθήκης, τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους,

Εκτιμώντας ότι:

I

Με τον περιφερειακό νόμο αριθ. 90 της 14ης Δεκεμβρίου 1990 (1), η περιφέρεια του Λάτσιο στην Ιταλία θέσπισε καθεστώς ενισχύσεων υπέρ των επιχειρήσεων κατασκευής ειδών κεραμικής. Στο άρθρο 1 προβλέπεται ότι, προκειμένου να ενισχυθεί η απασχόληση και παράλληλα να προωθηθούν και να αναπτυχθούν οι τοπικές παραδόσεις στην περιοχή της Civita Castellana, Fabrica di Roma, Gallese, Corchiano, Castel Sant'Elia, Nepi, Faleria, Stimigliano, Cittaducale, Forano και Castel S. Angelo, μπορεί να χρηματοδοτηθεί από την περιφέρεια διαφημιστική εκστρατεία υπέρ των ειδών υιεινής και οικιακής χρήσεως από κέραμο που κατασκευάζονται από επειχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες και που έχουν τις μονάδες παραγωγής τους στην εν λόγω περιοχή. Τα χαρακτηριστικά των επιλέξιμων προϊόντων καθορίζονται από την περιφερειακή κυβέρνηση.

Στο άρθρο 2 προβλέπεται ότι η περιφερειακή κυβέρνηση μπορεί να χορηγήσει ενισχύσεις για τις επενδύσεις που είναι αναγκαίες προς πλήρωση των εν λόγω κριτηρίων υπό τη μορφή επιχορηγήσεων που καλύπτουν μέχρι 25 % του επιλέξιμου κόστους. Στο άρθρο 3 διευκρινίζεται ότι προβλέπεται προϋπολογισμός ύψους 1 000 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών για τη διαφημιστική εκστρατεία και 5 000 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών για τις επενδύσεις.

Η απόφαση αριθ. 1468 της περιφερειακής κυβέρησης του Λάτσιο της 3ης Μαρτίου 1992 ορίζει τα χαρακτηριστικά των επιλέξιμων προϊόντων, σύμφωνα με το δεύτερο σημείο του άρθρου 1 του περιφερειακού νόμου αριθ. 90. Με την απόφαση αριθ. 11944 της 17ης Δεκεμβρίου 1991 είχε οριστεί ότι το επιλέξιμο κόστος συμπεριλαμβάνει τη χρηματοδοτική μίσθωση και την απόσβεση των επενδύσεων για τρία χρόνια κατ' ανώτατο όριο, καθώς και το κόστος των συμβούλων, την εισαγωγή συστημάτων βελτίωσης της ποιότητας, το κόστος επιμόρφωσης και ορισμένες δαπάνες λειτουργίας. Όλες οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να συνοδεύονται με τοσο τους της καθιέρωσης συστημάτων βελτίωσης της ποιότητας στην επιχείρηση, της καινοτομίας κατά την παραγωγική διαδικασία για τη βελτίωση της ποιότητας και της απόκτησης υπηρεσιών για τη βελτίωση του ελέγχου της ποιότητας των εισροών, της παραγωγικής διαδικασίας και των εκροών. Η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή επιχορήγησης ύψους 25 % κατ' ανώτατο όριο επί του επιλέξιμου κόστους, με ανώτατο όριο 300 εκατομμύρια ιταλικές λίρες ανά επιχείρηση. Επιτρέπεται η σώρευση με άλλες περιφερειακές ή κρατικές ενισχύσεις μέχρι και 70 % του επιλέξιμου κόστους.

Ούτε ο περιφερειακός νόμος αριθ. 90 του 1990, ούτε οι αποφάσεις αριθ. 11944 του 1991 και αριθ. 1468 του 1992 κοινοποιήθηκαν εκ των προτέρων στην Επιτροπή όπως προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης.

II

Με επιστολή της μόνιμης αντιπροσωπείας της της 29ης Οκτωβρίου 1992, η ιταλική κυβέρνηση κοινοποίησε στην Επιτροπή το εν λόγω καθεστώς ενισχύσεων. Στην κοινοποίησή της, η ιταλική κυβέρνηση τόνισε ότι ο εν λόγω νόμος, παρά το γεγονός ότι έχει τεθεί σε ισχύ, παράγει αποτελέσματα μόνον κατόπιν εγκρίσεως από την Επιτροπή.

(1) Bollettino Ufficiale della Regione Lazio αριθ. 36 της 29. 12. 1990.

Η Επιτροπή είναι της άποψης ότι η κοινοποίηση καθυστέρησε, επειδή ούτε ο περιφερειακός νόμος αριθ. 90 του 1990, ούτε η απόφαση αριθ. 1468 του 1992 περιλαμβάνουν ανασταλτική ρήτρα σύμφωνα με την οποία η εφαρμογή αυτών εξαρτάται από την προηγούμενη έγκριση ε μέρους της Επιτροπής.

Συνεπώς η Επιτροπή θεωρεί το κόστος ενισχύσεων ως μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση.

Επιπλέον, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι η ενίσχυση ενδέχεται να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης και ότι δεν πληρούνται τα κριτήρια για την εφαρμογή μιας εκ των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο. Ειδικότερα, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν μπορούσαν να εφαρμοσθούν οι περιφερειακές παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 93 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) υπέρ ορισμένων περιοχών δεδομένου ότι για τη συγκεκριμένη ενίσχυση είναι επιλέξιμες τόσο επιχειρήσεις από ενισχυόμενες όσο και επιχειρήσεις από μη ενισχυόμενες περιφέρειες, καθώς επίσης και λόγω του ότι είναι δυνατή η σώρευση με περιφερειακές ενισχύσεις. Επιπλέον, η ενίσχυση για τη διαφημιστική εκστρατεία και για την πραγματοποίηση επενδύσεων προς βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι διευκολύνει την ανάπτυξη του τομέα κεραμικών ειδών χωρίς να επηρεάζει αρνητικά τους όρους του εμπορίου σε βαθμό που αντιτίθεται προς το κοινό συμφέορν κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ). Εξάλλου, η ιταλική κυβέρνηση δεν μπόρεσε να αποδείξει την ανάγκη χορήγησης της ενίσχυσης, η οποία επιπλέον δεν φαίνεται να πληροί τα κριτήρια που θέσπισε η Επιτροπή για τις ενισχύσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης.

Η ιταλική κυβέρνηση ενημερώθηκε σχετικά με την απόφαση αυτή με επιστολή της 18ης Ιανουαρίου 1993 και κλήθηκε να υποβάλει τις παρατηρήσεις της εντός προθεσμίας ενός μηνός. Τα υπόλοιπα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη κλήθηκαν επίσης να υποβάλουν τις σχετικές παρατηρήσεις τους (1).

III

Η ιταλική κυβέρνηση υπέβαλε τις παρατηρήσεις της στα πλαίσια της διαδικασίας στις 8 Απριλίου 1993 με σχετική επιστολή της. Η ιταλική κυβέρνηση επανέλαβε ότι δεν χορηγήθηκε καμία ενίσχυση στα πλαίσια του καθεστώτος, επειδή εκκρεμούσε το αίτημα για έγκριση εκ μέρους της Επιτροπής. Όσον αφορά τη διαφημιστική εκστρατεία, η ιταλική κυβέρνηση τόνισε ότι επρόκειτο να πραγματοποιηθεί μόνο στο εσωτερικό της Ιταλίας και ότι την αναλάμβανε η περιφέρεια του Λάτσιο. Όσον αφορά την ενίσχυση για τις επιλέξιμες δαπάνες, η ιταλική κυβέρνηση υπογράμμισε ότι πρόκειται για «ήσσονος σημασίας» δαπάνες που δεν έχουν επιπτώσεις επί του ανταγωνισμού, όπως δαπάνες για την κατάρτιση και για τους εξωτερικούς συμβούλους καθώς και επενδυτικές δαπάνες· για την τελευταία αυτή κατηγορία όμως μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις μόνον ως προς την ετήσια απόσβεση για τρία έτη κατ' ανώτατο όριο, γεγονός το οποίο θα μείωνε την ένταση της ενίσχυσης. Η ιταλική κυβέρνηση τόνισε επίσης ότι οι δικαιούχες επιχειρήσεις είναι όλες μικρομεσαίες επιχειρήσεις ή ενώσεις τέτοιου είδους επιχειρήσεων και επεσήμανε τα περιφερειακά προβλήματα της περιφέρειας της Civita Castellana, τις θετικές επιπτώσεις της ενίσχυσης επί της απασχόλησης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ειδών κεραμικής που παράγονται στην εν λόγω περιφέρεια, στοιχεία τα οποία μειώνουν τις επιπτώσεις της ενίσχυσης επί του ενδοκοινοτικού ανταγωνισμού. Τέλος, η ιταλική κυβέρνηση δήλωσε ότι η περιφέρεια του Λάτσιο επρόκειτο να καταργήσει τη δυνατότητα σώρευσης με άλλες ενισχύσεις και να ορίσει επακριβέστερα είτε τους δικαιούχους είτε το αποδεκτό κόστος.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας, υποβλήθηκαν παρατηρήσεις από την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, τη γερμανική κυβέρνηση, τον σύνδεσμο ευρωπαίων βιομηχάνων κεραμικών Ceram-Unie και τη βρετανική ομοσπονδία βιομηχάνων κεραμικών.

Οι παρατηρήσεις αυτές υποβλήθηκαν με επιστολή της 6ης Απριλίου 1993 στην ιταλική κυβέρνηση προκειμένου αυτή να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Η ιταλική κυβέρνηση υπέβαλε τις παρατηρήσεις της με επιστολή της 17ης Μαΐου 1993, στην οποία δήλωνε επίσης ότι 31 συνολικά επιχειρήσεις πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται στο καθεστώς ενίσχυσης.

IV

Η χρηματοδότηση με 1 000 εκατομμύρια ιταλικές λίρες της διαφημιστικής εκστρατείας στην Ιταλία εκ μέρους της περιφέρειας του Λάτσιο για την προώθηση των πωλήσεων των ειδών κεραμικής που παράγονται στην Civita Castellana αποτελεί ενίσχυση προς τους κατασκευαστές των εν λόγω προϊόντων στη συγκεκριμένη περιφέρεια κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης. Το γεγονός ότι το ποσό αυτό δεν παρέχεται άμεσα στις επιχειρήσεις, αλλά δαπανάται από τις περιφερειακές αρχές, δεν μεταβάλλει την εν λόγω εκτίμηση, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις αυτές επωφελούνται από τη διαφήμιση την οποία υπό κανονικές συνθήκες θα έπρεπε να χρηματοδοτήσουν οι ίδιες.

Οι επιχορηγήσεις ύψους 25 % κατ' ανώτατο όριο επί του επιλέξιμου κόστους όπως ορίζεται στον περιφερειακό νόμο αριθ. 90 του 1990 και στην περιφερειακή απόφαση αριθ. 11944 του 1991, συνολικού ύψους 5 000 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών, υπέρ των κατασκευαστών κεραμικών ειδών στην περιφέρεια Civita Castellana, αποτελούν ενίσχυση προς τους εν λόγω κατασκευαστές, οι οποίοι μπορούν να πραγματοποιούν επενδύσεις και να βελτιώνουν την ποιότητα των προϊόντων τους με διάφορα μέσα χωρίς να επιβαρύνονται με όλες τις σχετικές δαπάνες.

Συνεπώς, η Επιτροπή διαπιστώνει ενισχύσεις προς τους κατασκευαστές κεραμικών ειδών στην περιφέρεια Civita Castellana συνολικής αξίας 6 000 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών (3,3 εκατομμύρια Ecu κατά την ημερομηνία της παρούσας απόφασης).

V

Το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης ορίζει ότι η Επιτροπή ενημερώνεται εγκαίρως περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να μπορεί να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Η υποχρέωση αυτή πρέπει να ερμηνευθεί κατά την έννοια ότι η κοινοποίηση πρέπει να πραγματοποιείται πριν από την ολοκλήρωση της νομοθετικής διαδικασίας με την οποία θεσπίζεται το δικαίωμα για τη χορήγηση ενίσχυσης. Στην παρούσα υπόθεση, ο περιφερειακός νόμος αριθ. 90 του 1990,

(1) ΕΕ αριθ. C 46 της 18. 2. 1993, σ. 3.

καθώς επίσης οι αποφάσεις της περιφερειακής κυβέρνησης, που ορίζει ο εν λόγω νόμος, εκδόθηκαν χωρίς προηγούμενη κοινοποίηση προς την Επιτροπή ή ρήτρα, η οποία να εξαρτά τη χορήγηση της ενίσχυσης από την έγκριση της Επιτροπής. Το γεγονός ότι δεν έχει χορηγηθεί μέχρι στιγμής καμία ενίσχυση σε μεμονωμένες επιχειρήσεις δεν μεταβάλλει την άποψη της Επιτροπής ότι η ιταλική κυβέρνηση παρέλειψε να κοινοποιήσει το σχέδιό της για τη χορήγηση ενίσχυσης σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης.

VI

Τα είδη οικιακής χρήσεως καθώς και τα είδη υγιεινής από κέραμο αποτελούν αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών, ενώ παράλληλα υφίσταται ανταγωνισμός μεταξύ των παραγωγών των εν λόγω προϊόντων. Όπως αναφέρεται στην επιστολή προς την ιταλική κυβέρνηση της 18ης Ιανουαρίου 1993 με την οποία καλείται να υποβάλει τις παρατηρήσεις της, η Ιταλία αποτελεί καθαρό εξαγωγέα ειδών υγιεινής οικιακής χρήσεως από κέραμο.

Το 1990, η Ιταλία εξήγαγε 21 533 τόνους ειδών υγιεινής από κέραμο (κωδικός ΣΟ 6910), στα υπόλοιπα κράτη μέλη και εισήγαγε 2 304 τόνους. Το ίδιο έτος, η Ιταλία εξήγαγε 36 384 τόνους ειδών οικιακής χρήσεως από κέραμο (κωδικοί ΣΟ 6911 και 6912) σε άλλα κράτη μέλη και εισήγαγε 26 377 τόνους. Το 1991, η Ιταλία εξήγαγε 20 569 τόνους ειδών υγιεινής από κέραμο στα υπόλοιπα κράτη μέλη και εισήγαγε 2 228 τόνους. Το ίδιο έτος, η Ιταλία εξήγαγε 37 976 τόνους ειδών οικιακής χρήσεως από κέραμο στα υπόλοιπα κράτη μέλη και εισήγαγε 29 286 τόνους.

Κατά τους 11 πρώτους μήνες του 1992, η Ιταλία εξήγαγε 17 346 τόνους ειδών υγιεινής από κέραμο στα υπόλοιπα κράτη μέλη και εισήγαγε 2 988 τόνους. Κατά την ίδια περίοδο, η Ιταλία εξήγαγε 33 617 τόνους ειδών οικιακής χρήσεως από κέραμο στα υπόλοιπα κράτη μέλη και εισήγαγε 24 555 τόνους.

Στο βαθμό που η χρηματοδοτική ενίσχυση ενισχύει τη θέση ορισμένων επιχειρήσεων σε σύγκριση με τις υπόλοιπες που ανταγωνίζονται με αυτές στην Κοινότητα, η ενίσχυση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ότι επηρεάζει τον ανταγωνισμό με τις υπόλοιπες παρόμοιες επιχειρήσεις.

Στις παρατηρήσεις της στο πλαίσιο της διαδικασίας, η ιταλική κυβέρνηση δήλωσε ότι τα είδη υγιεινής αποτελούν το κύριο προϊόν της βιομηχανίας κεραμικών στην περιφέρεια της Civita Castellana. Λόγω ότι το τυπικό χαρακτηριστικό των προϊόντων της περιοχής αυτής είναι το ότι είναι κατασκευασμένα από ψευδοπορσελάνη, οι κύριοι ανταγωνιστές βρίσκονται εκτός Κοινότητας. Από τα 3 140 000 τεμάχια που κατασκευάσθηκαν στην περιοχή αυτή το 1992, μόνο 20 % εξάχθηκε, από το οποίο 62,5 % σε τρίτες χώρες.

Το γεγονός αυτό δεν μπορεί να τροποποιήσει το συμπέρασμα σύμφωνα με το οποίο η ενίσχυση προς τη βιομηχανία κεραμικών ειδών στην περιοχή της Civita Castellana ενδέχεται να προκαλέσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης. Είδη υγιεινής από ψευδοπορσελάνη κατασκευάζονται επίσης και σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη, και ιδίως στη Γαλλία και στην Ισπανία, και τα είδη υγιεινής από ψευδοπορσελάνη ποιότητας μπορούν μέχρι ένα ορισμένο βαθμό να ανταγωνιστούν με συγκρίσιμα προϊόντα που κατασκευάζονται με ακριβότερη πορσελάνη.

Το άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης θεσπίζει την αρχή σύμφωνα με την οποία οι ενισχύσεις που παρουσιάζουν ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία προσδιορίζονται επακριβώς είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Οι παρεκκλίσεις από την αρχή αυτή οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 92 παράγραφος 2 της συνθήκης είναι ανεφάρμοστες στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεδομένης της φύσης και των στόχων της ενίσχυσης και, εν πάση περιπτώσει, δεν τις επικαλέσθηκε η ιταλική κυβέρνηση.

VII

Το άρθρο 92 παράγραφος 3 της συνθήκης προσδιορίζει τις ενισχύσεις που μπορεί να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά. Το κατά πόσον μια ενίσχυση συμβιβάζεται με τη συνθήκη πρέπει να εξετάζεται στο πλαίσιο της Κοινότητας και όχι στο πλαίσιο μεμονωμένου κράτους μέλους. Προς διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της κοινής αγοράς και προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι αρχές που ορίζονται στο άρθρο 3 στοιχείο στ) της συνθήκης, οι εξαιρέσεις προς την αρχή του άρθρου 92 παράγραφος 1 που ορίζονται στο άρθρο 93 παράγρφος 3 πρέπει να ερμηνεύονται αυστηρά κατά την εξέταση κάθε καθεστώτος ενισχύσεων η κάθε μεμονωμένου μέτρου ενισχύσεων.

Συγκεκριμένα, οι παρεκκλίσεις μπορούν να εφαρμοστούν μόνον εάν η Επιτροπή κρίνει ότι, σε περίπτωση μη χορήγησης της ενίσχυσης, οι δυνάμεις της αγοράς από μόνες τους δεν επαρκούσαν προκειμένου να ωθήσουν τους αποδέκτες να ενεργήσουν κατά τρόπο που να επιτρέπει την επίτευξη ενός εκ των επιδιωκόμενων στόχων.

Η εφαρμογή των παρεκκλίσεων σε περιπτώσεις που δεν συμβάλλουν στην επίτευξη τέτοιου στόχου, ή όπου η ενίσχυση δεν είναι αναγκαία για την επίτευξη του στόχου αυτού, σημαίνει την παροχή αδικαιολόγητων πλεονεκτημάτων σε βιομηχανίας ή επιχειρήσεις ορισμένων κρατών μελών, η χρηματοοικονομική θέση των οποίων ενισχύεται και, κατά συνέπεια, επηρεάζονται οι όροι των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός, χωρίς καμία δικαιολογία που να βασίζεται στο κοινό συμφέρον που αναφέρεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3.

Όσον αφορά την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α) για τις ενισχύσεις που αποσκοπούν στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης ορισμένων περιοχών, πρέπει να τονιστεί ότι το επίπεδο ζωής στην περιφέρεια του Λάτσιο δεν είναι υπερβολικά χαμηλό και ότι στη συγκεκριμένη περιφέρεια δεν επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση κατά την έννοια της εν λόγω παρέκκλισης.

Όσον αφορά τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο β), πρέπει να τονιστεί ότι η ενίσχυση δεν αποσκοπεί στην άρση σοβαρής διαταραχής της ιταλικής οικονομίας ή στην προώθηση σημαντικού σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Άλλωστε η ιταλική κυβέρνηση δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα το οποίο δικαιολογεί την εφαρμογή των εν λόγω παρεκκλίσεων.

Όσον αφορά την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ), για τις ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, εφόσον αυτές δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο αντίθετο προς το κοινό συμφέρον, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι η ιταλική κυβέρνηση διευκρίνισε στο πλαίσιο της διαδικασίας ότι επρόκειτο να τροποποιήσει τις λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος ενισχύσεων κατά τρόπον ώστε να αποκλείεται οποιαδήποτε σώρευση με άλλη ενίσχυση. Τονίσθηκε εξάλλου ότι μόνον οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν 250 εργαζόμενους κατ' ανώτατο όριο και με ετήσιο κύκλο εργασιών κατώτερο των 20 εκατομμυρίων Ecu είναι επιλέξιμες για την ενίσχυση. Η Επιτροπή κατανοεί τα ειδικά προβλήματα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και για το λόγο αυτό, αποφάσισε στην ανακοίνωση 92/C 213/02 «Κοινοτικοί κανόνες για τις ενισχύσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις» (1), στο εξής «κοινοτικοί κανόνες», να μην αντιτίθενται στις επενδυτικές ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν το 7,5 % (ακαθάριστο) προς τις επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 250 άτομα κατ' ανώτατο όριο και έχουν είτε ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 20 εκατομμύρια Ecu είτε συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια Ecu, και στο κεφάλαιο των οποίων δεν συμμετέχει μεγαλύτερο από 25 % μία ή περισσότερες επιχειρήσεις που δεν πληρούν τον ορισμό αυτό. Για τις μικρές επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν μέχρι 50 άτομα και είτε έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 5 εκατομμύρια Ecu είτε έχουν συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια Ecu και στο κεφάλαιο των οποίων δεν συμμετέχει με ποσοστό μεγαλύτερο από 25 % μία ή περισσότερες επιχειρήσεις που δεν πληρούν τον ορισμό αυτό, η Επιτροπή δήλωσε στους κοινοτικούς κανόνες ότι δεν επρόκειτο να αντιταχθεί στις επενδυτικές ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν το 15 % ακαθάριστο. Οι κοινοτικοί κανόνες επιτρέπουν επίσης τη χορήγηση ενίσχυσης μέχρι και 50 % ακαθάριστο στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την παροχή συμβούλων, την εκπαίδευση και τη διάδοση γνώσεων.

Η ενίσχυση που αποφάσισε να χορηγήσει η περιφέρεια του Λάτσιο υπερβαίνει, ωστόσο, τα εν λόγω όρια.

Η χορήγηση ενίσχυσης για τη χρηματοδότηση διαφημιστικής εκστρατείας δεν αποτελεί ούτε «ήσσονος σημασίας» δαπάνη, ούτε επενδυτική ενίσχυση, αλλά μάλλον λειτουργική ενίσχυση, δεδομένου ότι η διαφήμιση αποτελεί μέρος των προσπαθειών που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις στο επίπεδο του μάρκετινγκ και οι οποίες κανονικά χρηματοδοτούνται από τις ίδιες ως αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους. Επειδή αυτού του είδους η ενίσχυση πρόσκειται στενά στην αγορά, επηρεάζει αρνητικά τους όρους του εμπορίου σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό συμφέρον. Η δήλωση της ιταλικής κυβέρνησης ότι η διαφήμιση περιορίζεται στην Ιταλία δεν μεταβάλλει την εν λόγω εκτίμηση, επειδή η διαφήμιση αυτή έχει ένα περιοριστικό αποτέλεσμα επί των εισαγωγών και των δυνητικών εισαγωγών ειδών κεραμικής από τα υπόλοιπα κράτη μέλη.

Η επιχορήγηση κατά 25 % επί του επιλέξιμου κόστους επίσης δεν συμβιβάζεται με τους κοινοτικούς κανόνες όσον αφορά τις ενισχύσεις προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών συμπεριλαμβάνονται οι επενδύσεις σε πάγια στοιχεία ενεργητικού, και συγκεκριμένα σε καινοτόμες μηχανές. Στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στα πλαίσια της διαδικασίας η ιταλική κυβέρνηση τόνισε ότι η επενδυτική ενίσχυση είναι χαμηλότερη του 25 %, δεδομένου ότι ενισχύεται μόνον η απόσβεση για τρία χρόνια κατ' ανώτατο όριο. Κατά συνέπεια, σε μία πενταετή περίοδο απόσβεσης, η επενδυτική ενίσχυση δεν υπερβαίνει 15 % ακαθάριστο του επενδυτικού κόστους. Ωστόσο, το ποσοστό εξακολουθεί να υπερβαίνει το 7,5 % που είναι το ανώτερο όριο για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις όπως αναφέρεται στους κοινοτικούς κανόνες.

Επιπλέον, μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών συμπεριλαμβάνεται το κόστος για την απόκτηση ή την εφαρμογή συστημάτων βελτίωσης των μεθόδων της επιχείρησης, για τα οποία μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση 25 %. Μια τέτοιου είδους ενίσχυση δεν μπορεί να θεωρηθεί «ήσσονος σημασίας» αλλά αποτελεί μάλλον επενδυτική ενίσχυση, η οποία υπερβαίνει κατά πολύ τα ανώτατα όρια που αναφέρονται στους κοινοτικούς κανόνες.

Εξάλλου, μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών περιλαμβάνονται οι δαπάνες για πρώτες ύλες και καταναλωτικά αγαθά τα οποία θεωρούνται αναγκαία για την εφαρμογή των προγραμμάτων βελτίωσης της ποιότητας παραγγελιών που αποτελούν αντικείμενο ειδικής λογιστικής καταχώρησης. Μία ενίσχυση η οποία επιτρέπει στις επιχειρήσεις να αποκτούν πρώτες ύλες και καταναλωτικά αγαθά δεν είναι ούτε «ελαστική» ούτε επενδυτική ενίσχυση, αλλά μάλλον λειτουργική ενίσχυση για την οποία η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης δεν μπορεί να εφαρμοσθεί.

Τέλος, μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες για την κατάρτιση και την παροχή συμβουλών από εξωτερικούς συμβούλους. Στους κοινοτικούς κανόνες ορίζεται ότι θα υιοθετηθεί ευνοϊκή στάση γι' αυτού του είδους τις «ήσσονος σημασίας» ενισχύσεις εφόσον δεν υπερβαίνουν το 50 %. Η ενίσχυση κατά 25 % υπέρ των επιχειρήσεων κατασκευής ειδών κεραμικής στη Civita Castellana δεν υπερβαίνει πράγματι το όριο αυτό.

Η Επιτροπή δεν βρίσκει κανενός είδους δικαιολογία για τις ενισχύσεις που υπερβαίνουν τα όρια που ορίζονται στους κοινοτικούς κανόνες. Είναι απόλυτα φυσικό για τις επιχειρήσεις του βιομηχανικού τομέα να επιδιώκουν τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων τους προκειμένου να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Η χορήγηση επενδυτικής ενίσχυσης σε ορισμένους κατασκευαστές για το σκοπό αυτό έχει στρεβλωτικές επιπτώσεις έναντι των ανταγωνιστών και επηρεάζει τους όρους του εμπορίου. Επιπλέον, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η συγκεκριμένη ενίσχυση δεν διατίθεται γενικά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στο Λάτσιο, αλλά μόνον στις επιχειρήσεις ενός ειδικού τομέα. Η τομεακή συγκέντρωση των μέσων για ένα οριζόντιο στόχο όπως η προώθηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στρεβλώνει σαφώς τον ανταγωνισμό μεταξύ των ανταγωνιστών στον εν λόγω τομέα — και οι επιπτώσεις αυτές γίνονται αισθητές ως τέτοιες από τους εν λόγω ανταγωνιστές. Οι στρεβλωτικές αυτές επιπτώσεις καθίστανται εντονότερες, εάν οι περισσότερες ή όλες οι επιχειρήσεις του εν λόγω τομέα είναι μικρομεσαίες, όπως φαίνεται να συμβαίνει στην περίπτωση της βιομηχανίας κεραμικών ειδών της Civita Castellana.

(1) ΕΕ αριθ. C 213 της 19. 8. 1992, σ. 2.

Ενόψει του έντονου ανταγωνισμού στον τομέα των κεραμικών ειδών, και ιδίως στον τομέα των ειδών υγιεινής, που είναι το κύριο προϊόν της βιομηχανίας κεραμικών στην Civita Castellana, η επενδυτική ενίσχυση που προβλέπεται στην περιφερειακό νόμο αριθ. 90 του 1990 για την προώθηση της βελτίωσης των προϊόντων επηρεάζει αρνητικά τους όρους του εμπορίου σε βαθμό που αντιτίθεται στο κοινό συμφέρον, δεδομένου ότι υπερβαίνει τα όρια που ορίζονται στους κοινοτικούς κανόνες. Η λειτουργική ενίσχυση για τη διαφήμιση και για τις πρώτες ύλες και τα ενδιάμεσα καταναλωτικά αγαθά θα επηρεάσει εξίσου αρνητικά τους όρους του εμπορίου σε βαθμό που αντιτίθεται στο κοινό συμφέρον.

Ορισμένες περιοχές της περιφέρειας του Λάτσιο πληρούν τα κριτήρια για την χορήγηση περιφερειακής ενίσχυσης κατά την έννοια της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ). Από τους δήμους της Civita Castellana μόνο το Stimigliano βρίσκεται σε ενισχυόμενη περιοχή σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ). Ωστόσο, οι δήμοι Castel Sant'Elia, Civita Castellana, Corchiano, Fabrica di Roma, Faleria, Gallese και Nepi είναι επιλέξιμοι στο πλαίσιο του στόχου 5β βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου (1) δεν ισχύει το ίδιο για τους δήμους Cittaducale, Forano και Castel S. Angelo. Κατά συνέπεια, το καθεστώς ενισχύσεων υπέρ των επιχειρήσεων κατασκευής ειδών κεραμικής στην Civita Castellana δεν περιορίζεται στις επιχειρήσεις ενισχυόμενων περιοχών κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης ότι ούτε η ενίσχυση για τη διαφήμιση ούτε η ενίσχυση για τις επιλέξιμες δαπάνες εξαρτάται από την αρχική επένδυση ή την επένδυση για την επέκταση ή για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης κατά την έννοια των αρχών συντονισμού για την εφαρμογή του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) όσον αφορά τις περιφερειακές ενισχύσεις. Για όλους αυτούς τους λόγους, το εξεταζόμενο καθεστώς ενισχύσεων δεν πληροί τα κριτήρια που απαιτούνται προκειμένου να θεωρηθεί ότι διευκολύνει την προώθηση ορισμένων περιφερειών χωρίς αν επηρεάζει αρνητικά τους όρους του εμπορίου σε βαθμό που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

Η ιταλική κυβέρνηση αντέταξε στα πλαίσια της διαδικασίας ότι το συγκεκριμένο καθεστώς ενισχύσεων προσομοιάζει με την ενίσχυση που η Επιτροπή ενέκρινε στο πλαίσιο του λειτουργικού προγράμματος δυνάμει του στόχου 5β υποπρόγραμμα 2 σημεία 2 και 4 για την περιφέρεια του Λάτσιο. Η Επιτροπή δεν συμφωνεί ότι τα δύο καθεστώτα είναι παρόμοια. Κατ' αρχάς, το υποπρόγραμμα 2 για την περίοδο 1991-1993 προβλέπει ότι επιτρέπεται η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης για ορισμένες επενδύσεις που πραγματοποιούν οι μικρομεσαίες βιομηχανικές επιχειρήσεις με ανώτατη ένταση 15 % για επιχειρήσεις που απασχολούν το ανώτερο 50 εργαζόμενους και 7,5 % για επιχειρήσεις που απασχολούν από 50 έως 150 εργαζόμενους· τα ανώτατα αυτά όρια συμφωνούν με τους κοινοτικούς κανόνες. Το καθεστώς ενισχύσεων που θεσπίζει ο περιφερειακός νόμος αριθ. 90 του 1990 προβλέπει, ωστόσο, ότι οι κατασκευαστές κεραμικών ειδών μπορούν να λαμβάνουν μέχρι 15 % ή και 25 % επενδυτική ενίσχυση. Εξάλλου, ενώ δυνάμει του υποπρογράμματος 2 μετά το 1992 επιλέξιμες για τη χορήγηση ενίσχυσης είναι μόνο οι επιχειρήσεις που ανήκουν σε οποιαδήποτε βιομηχανικό τομέα σε περιοχές του στόχου 5β, το καθεστώς ενίσχυσης που θεσπίζει ο περιφερειακός νόμος αριθ. 90 του 1990 εφαρμόζεται σε κατασκευαστές κεραμικών ειδών που βρίσκονται τόσο εντός όσο και εκτός των εν λόγω περιοχών. Επιπλέον το υποπρόγραμμα 2 δεν προβλέπει τη δυνατότητα παροχής ενίσχυσης για τη χρηματοδότηση διαφημιστικής εκστρατείας για τα είδη κεραμικής που παράγονται από τις επιλέξιμες επιχειρήσεις, όπως το καθεστώς ενίσχυσης που θεσπίζει ο περιφερειακός νόμος αριθ. 90 του 1990. Για όλους αυτούς τους λόγους, η ενίσχυση στον τομέα κεραμικών ειδών υπερβαίνει κατά πολύ τους περιορισμούς υπό τους οποίους εγκρίθηκε εκ μέρους της Επιτροπής η ενίσχυση στα πλαίσια του στόχου 5β.

Εντούτοις, η Επιτροπή έχει επίσης λάβει υπόψη της το γεγονός ότι στο σημείο 4.1 των κοινοτικών κανόνων, έχει προβλεφθεί η περίπτωση κατά την οποία ορίζονται ως επιλέξιμες για τη χορήγηση ενίσχυσης από τα διαρθρωτικά ταμεία δυνάμει του στόχου 2 ή του στόχου 5β περιοχές οι οποίες δεν είναι ενισχυόμενες στο εθνικό επίπεδο. Σε αυτού του είδους τις περιοχές επιτρέπεται μέχρι το τέλος του 1993, στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να λαμβάνουν ενίσχυση για επενδύσεις που δεν υπερβαίνουν ορισμένο όριο το οποίο πρέπει να αποφασίζεται ανάλογα με το κάθε καθεστώς. Στην περίπτωση του καθεστώτος ενισχύσεων υπέρ του τομέα κεραμικών ειδών στην Civita Castellana η Επιτροπή είναι της άποψης ότι τα όρια των επενδυτικών ενισχύσεων της τάξης του 7,5 % για τις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις και του 15 % για τις μικρές επιχειρήσεις μπορούν να αυξηθούν σε 10 % και 20 % αντίστοιχα για τις επιχειρήσεις που βρίσκονται σε περιοχές του στόχου 2 και του στόχου 5β μέχρι το τέλος του 1993. Η άποψη αυτή συμφωνεί με τη στάση που υιοθέτησε η Επιτροπή στην απόφαση της της 2ας Ιουνίου 1993 όσον αφορά γενικό καθεστώς ενισχύσεων για ΜΜΕ στην Ιταλία το οποίο θεσπίστηκε με το νόμο αριθ. 317 του 1991. Για την περίοδο μετά το 1993, τα όρια ενισχύσεων τα οποία θα εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις των περιοχών του στόχου 2 και του στόχου 5β εξαρτώνται από το κατά πόσο οι εν λόγω περιοχές εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες βάσει των εν λόγω στόχων.

Στο σημείο 4.1 των κοινοτικών κανόνων προβλέπεται επίσης η δυνατότητα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που βρίσκονται στις περιοχές του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ), να λαμβάνουν επιπλέον του εφαρμοζόμενου ποσοστού περιφερειακών ενισχύσεων που επιτρέπει η Επιτροπή, 10 % επιπλέον ακαθάριστη επενδυτική ενίσχυση, με ανώτατο όριο συνολικά το 30 % καθαρά. Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι το Stimigliano βρίσκεται σε τέτοιου είδους περιοχή. Στο πλαίσιο της διαδικασίας, η ιταλική κυβέρνηση ενημέρωσε την Επιτροπή ότι θα απέκλειε κάθε δυνατότητα σώρευσης της ενίσχυσης που προβλέπεται στον περιφερειακό νόμο αριθ. 90 του 1990 με οποιαδήποτε άλλη ενίσχυση, ούτως ώστε να αποκλεισθεί η πιθανότητα σώρευσης με την περιφερειακή ενίσχυση που προβλέπεται στο πλαίσιο.

(1) ΕΕ αριθ. L 185 της 15. 7. 1988, σ. 9.

Η ιταλική κυβέρνηση δήλωσε κατά τη διαδικασία ότι η περιφέρεια του Λάτσιο θα προσδιόριζε επακριβέστερα είτε τα χαρακτηριστικά των δικαιούχων είτε το είδος των επιτρεπτών δαπανών. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, οι τροποποιήσεις που προτείνει η ιταλική κυβέρνηση όσον αφορά τις λεπτομέρειες εφαρμογής του συγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων, όπως ο περιορισμός των δικαιούχων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δεν επαρκούν για να εφαρμοστεί μία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 της συνθήκης στο καθεστώς ενισχύσεων, ως σύνολο.

Η παρούσα απόφαση διαχωρίζει τα τμήματα του καθεστώτος ενίσχυσης που πληρούν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά από εκείνα που δεν τις πληρούν,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

1. Η ενίσχυση ύψους 1 000 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών που προβλέπεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 του περιφερειακού νόμου αριθ. 90 του 1990 της περιφέρειας του Λάτσιο υπέρ διαφημιστικής εκστρατείας στον τομέα των κεραμικών ειδών στην περιφέρεια της Civita Castellana είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ και δεν μπορεί να χορηγηθεί.

2. Η ενίσχυση για επενδύσεις συνολικού ύψος 5 000 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών που προβλέπεται στο άρθρο 2 του περιφερειακού νόμου αριθ. 90 του 1990 υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων όπως ορίζεται στους κοινοτικούς κανόνες για τις ενισχύσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά,

— εφόσον δεν υπερβαίνουν τα ακόλουθα ανώτατα όρια:
  — 20 % ακαθάριστο για τις μικρές επιχειρήσεις που βρίσκονται σε επιλέξιμες περιοχές των στόχων 2 και 5β των διαρθρωτικών ταμείων κατά τη στιγμή της χορήγησης της ενίσχυσης,
  — 15 % ακαθάριστο για άλλες μικρές επιχειρήσεις,
  — 10 % ακαθάριστο για μεσαίες επιχειρήσεις που βρίσκονται σε επιλέξιμες περιοχές των στόχων 2 και 5β των διαρθρωτικών ταμείων κατά τη στιγμή της χορήγησης της ενίσχυσης,
  — 7,5 % ακαθάριστο για τις υπόλοιπες μεσαίες επιχειρήσεις,
— εφόσον από τις επιλέξιμες δαπάνες αποκλείεται η αγορά πρώτων υλών και καταναλωτικών αγαθών.

Άρθρο 2

Η ιταλική κυβέρνηση ενημερώνει την Επιτροπή εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης ως προς τα μέτρα που έχει λάβει για να συμμορφωθεί προς την απόφαση αυτή.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 7 Ιουλίου 1993.

Για την Επιτροπή

Karel VAN MIERT

Αντιπρόεδρος